

Vägen till frihet

En kvalitativ studie om hur våldsutsatta kvinnor har tagit sig ut ur sitt destruktiva förhållande



LUNDS
UNIVERSITET

Författare: Mi Pham & Suzana Abazaj

SOPA63, HGB,

Hösttermin 2016

Handledare: Marta Kolankiewicz

Examinator: Mats Hilde

Abstract

Authors: Mi Pham & Suzana Abazaj

Title: The way to freedom

Supervisor: Marta Kolankiewicz

Assessor: Mats Hilde

The aim of this study is to examine how women have proceeded to end an abusive relationship, the support and help they received and whether there were any difficulties during this procedure. Our study is based on qualitative interviews with six women. All of the women are over 18 years old and have been out of the relationship for more than two years. The data is analyzed based on thematic analysis. The results show that women more likely reached out for help via the police or/and social services. The difficulties women encounter when they are in the process of leaving their partner is shame, control and gender. There is also some other difficulties for the women when interacting with different authorities.

Keywords: domestic violence, battered women, social services, police

Nyckelord: våld i nära relation, våldsutsatta kvinnor, socialtjänsten, polis

Förord

Vi vill tacka alla våra intervjupersoner som har tagit sin tid för att ställa upp på intervju trots att det har varit ett mycket känsligt ämne. Det har varit mycket givande och intressant att få lyssna på er!

Vi vill även passa på och tacka varandra för ett mycket bra samarbete. Det har varit många sena nätter och långa dagar men vi kan stolt säga att vi är tacksamma för varandra och all det stöd vi har gett till varandra. Med tanke på att vi inte fick en bra start och trots alla hinder som vi har stött på har vi ändå lyckas att motivera varandra till att genomföra studien.

Helsingborg, 3 januari 2017

Mi Pham & Suzana Abazaj

Innehållsförteckning

1. Inledning	s. 5
1.1 Problemformulering.....	s. 5
1.2 Syfte	s. 6
1.3 Frågeställningar.....	s. 7
2. Kunskapsläget.....	s. 7
3. Olika stödinsatser.....	s. 9
4. Teoretiska utgångspunkter.....	s. 13
4.1 Svårigheter och hinder under uppbrottsprocessen	s. 13
5. Metod.....	s. 15
5.1 Metodmässiga överväganden.....	s. 15
5.2 Metodens förtjänster och begränsningar.....	s. 17
5.3 Urval	s. 18
5.4 Metodens tillförlitlighet	s. 18
5.5 Etiska överväganden	s. 19
5.6 Arbetsfördelning	s. 21
6. Analys och resultat.....	s. 21
6.1 Formellt och informellt stöd	s. 23
6.2 Andra organisationer och hjälpinsatser.....	s. 26
6.3 Svårigheter och hinder	s. 29
6.4 I dagsläget	s. 32
7. Avslutande diskussion.....	s. 33
8. Referenslista	s. 36
9. Bilaga 1	s. 40
10. Bilaga 2 – samtycke.....	s. 41
11. Bilaga 3 – intervjuguide	s. 42

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Jag var rädd för hans ständiga hot om att döda mig. Jag tog dem på allvar; han menade det. Han skulle kalla det dödsleken. Jag visste att det skulle ta lång tid, bara utdraget och plågsamt. En del av mig tänkte: få det överstökad, uppför dig så illa du kan, det spelar ingen roll längre.

- Ett utdrag ur kärlekens pris (James, Nikola 2007, s.183)

I Sverige har vi länge jobbat med att uppnå jämställdhet mellan män och kvinnor. Trots detta är våld i nära relationer ett vanligt förekommande samhällsproblem. I dagsläget är det många kvinnor som utsätts för våld i nära relationer. Enligt BRÅ (2016a) omfattar våld i nära relationer psykiskt, fysiskt och sexuellt våld eller hot. En nära relation innebär att man har eller har haft ett partnerförhållande oavsett om man är eller har varit sammanboende eller inte (BRÅ, 2016b). År 2015 gjordes 13 873 anmälningar gällande misshandel utförda av män mot kvinnor över 18 år, som ingått i en nära relation med gärningsmannen (SCB, 2016). Detta innebär att i snitt misshandlas cirka 38 kvinnor per dag av sin partner. Då sifferantalet gällande antalet anmälda misshandel redan är så pass hög så funderar vi över hur stort mörkertalet egentligen är. Vi tycker att våldsutsatta kvinnor är en mycket utsatt grupp i samhället som inte uppmärksammas tillräckligt. Detta kan bero på att det sker bakom "stängda dörrar" och att man inte ser det visuellt. Jönson (2010, s. 76) beskriver mäns våld mot kvinnor, karakteriserar problemet som mycket omfattande men dolt då våldet oftast sker i många fall i hemmet. Det vill säga att det kan finnas i allas vardag utan att man tänker på det, detta kan innebära att det kan hända vemsomhelst, till exempel en granne, en syster, en mamma eller en bekant.

Holmbergs & Enanders (2008, s. 202) studie syftar på att öka förståelsen för vad som får en utsatt kvinna att slutligen lämna hennes misshandlande partner. Författarna (Ibid, s.200) skriver vidare om att det är smärtsamt och svårt att leva i en relation med våld. Genom att undersöka processer som ingår i uppbrottet kan professionella "hjälpare" empatisera i större utsträckning och förbättra sin förmåga för att ge rätt stöd till utsatta kvinnor. Holmberg & Enander (2008 s.204) tar upp en trefasig process som leder till vägen ut ur det destruktiva förhållandet, den

första fasen är att infinna sig i förhållandet, den andra är att avsluta det och den tredje är att gå vidare. Vi har uppmärksammat att det finns oberäknelig forskning kring den första och andra fasen, det vill säga när kvinnan är i det våldsamma förhållandet och vill avsluta det. Med anledning av detta väljer vi att inrikta vår undersökning på den tredje fasen då vi anser att detta behöver belysas mer. Detta innebär då vi kommer att inrikta oss på olika stödinsatser som har hjälpt kvinnorna att avsluta och ta sig ut ur förhållandet. Detta då vi anser att ökad kunskap och förståelse kring olika stödinsatser leder till att vi i samhället kan hjälpa och stötta kvinnorna på ett mer adekvat sätt.

Jönson (2010 s.76) menar att ur ett samhällsperspektiv konstrueras kvinnan som mindre värd. Han (Ibid s.75) menar att den misshandlande mannen är i behov av att utöva makt och kontroll vilket innebär att mannen ser sig själv som överordnad. Gradvis tvingar denna process kvinnan att anta en självbild som underordnad och värdelös. Vidare poängterar Jönson (2010 s.76) behovet av att ge problemet särskild uppmärksamhet, detta både genom särskilda satsningar och genom att införa lagbestämmelser som tar hänsyn till våldets särskilda dynamik. Våldet som kvinnor utsätts för är ett socialt problem i samhället då det berörs av såväl som av rättsliga som sociala och hälso- och sjukvårds aspekter. Våldet medför även samhällsekonomiska konsekvenser (Ibid.).

Vi har valt att fokusera på våldsutsatta kvinnor som har varit i ett destruktivt förhållande. Fokus ligger på processen från det att kvinnorna har bestämt sig för att lämna förhållandet och hur de har gått tillväga för att ta sig ur. Vi kommer att fokusera på kvinnornas syn gällande vilka svårigheter de har stött på samt vilka stödinsatser de tagit del av. Vi vill uppmärksamma denna problematik i förhoppning om att öka kunskap i framtiden, för att på ett bättre sätt kunna hantera och stödja dessa kvinnor.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur våldsutsatta kvinnor har gått tillväga för att avsluta det destruktiva förhållandet, vilket stöd och hjälp de har fått samt om det fanns några svårigheter de stötte på under uppbrottet.

1.3 Frågeställningar

- Hur signalerade våldsutsatta kvinnor behov av hjälp och stöd?
- Hur upplevde kvinnorna bemötandet av informell och formell hjälp?
- Vilka svårigheter stötte kvinnorna på under tiden hjälp och stöd söktes?

2. Kunskapsläge

Många forskare (Bl.a. Tani, Peterson, Carole & Smorti 2016, Bucuta 2015 och Dekel & Andipatin 2016) fokuserar mycket på våldet, olika typer av våld, orsaker till det och effekter av det. Exempelvis kan det handla om orsaker till varför mannen utövar våld och orsaker till varför kvinnan stannar eller lämnar. Vi har även läst att många forskare som har forskat utifrån mannens perspektiv, där makt och kontrollbehov har varit i fokus. Vi har även sett en del forskning om stöd och hjälp men det har varit mycket från socialtjänstens och andra myndigheters perspektiv. Med detta anser vi att det brister med forskning utifrån kvinnans perspektiv gällande hennes upplevelse och erfarenheter när det gäller stöd och hjälp. Därför vill vi forska vidare om detta så att vi istället kan få ett brukarperspektiv. Vi har valt att presentera forskning om olika faktorer i beslutsfattande om att lämna mannen, vändpunkter och aktuella stödinsatser i Sverige. Den tidiga forskning som vi har valt att presentera i vår studie är förkunskaper och förförståelse som ger viktig grund till det vi vill undersöka om.

Choice & Lamke (1999 s.352) nämner att kvinnor som velar mellan att stanna kvar eller lämna förhållandet påverkas av frågorna: "Kommer jag ha det bättre ställt?" och "Kan jag göra det?". Dessa frågor är som centrala faktorer i beslutsfattandet. Den första frågan påverkas av relationens tillfredsställelse, relationens kvalitet, oersättlig investering och subjektiv norm. Tillfredsställelse avser de positiva aspekterna som gör att partner dras till varandra, relationens kvalitet kan beskrivas som de negativa aspekterna som gör att partnern tar avstånd från varandra. Oersättlig investering innebär satsningar i relationen som inte kan återtas, till exempel tid. Subjektiv norm avser hur kvinnorna ses av andra och hennes närstående. Choice & Lamke (1999 s.353) menar att den andra frågan "Kan jag göra det?" påverkas av personliga och strukturella resurser och hinder. Personliga resurser inkluderar känslor av upplevd självkänsla eller kontroll,

det vill säga förväntningar och beteende kvinnorna kan känna i en viss situation. Genom att känna självkänsla leder det till motivation och uthållighet för att lämna förhållandet.

Patzel (2001 s.729) har gjort en studie med tio kvinnor för att undersöka personliga styrkor och resurser som har bidragit till att kvinnor har beslutat att avsluta deras våldsamma relation. Författaren tar upp teman som vändpunkt, komma till insikt med och återanpassa. Patzel (2001 s.731) menar att det är en process med olika faser för uppbrottet. Dessa faser är: utveckling av förhållandet och början av våldet. Oftast stannar kvinnan kvar i relationen på grund av en känsla av ansvar för relationens framgång eller misslyckande. När kvinnan väl har kommit till insikt om situationen börjar hon ta avstånd och arbeta på sin självkänsla för att sedan kunna avsluta förhållandet. Patzel (2001 s.735-738) definierar vändpunkt som en instinkt angående situationen som kvinnorna befinner sig i, vilket medför en vilja till att lämna förhållandet. Oavsett hur våldet ser ut i förhållandet, kommer det en tidpunkt då kvinnorna börja se våldet och förhållandet på ett annat sätt. Det är stor sannolikhet att kvinnorna upplever flera vändpunkter men varje vändpunkt är ett steg närmare till att avsluta relationen. Kvinnorna får nya förståelser om sig själva, om våldet och om mannen (Ibid.). Choice & Lamke (1999 s.353) nämner att det även finns andra faktorer till varför kvinnan inte vill lämna relationen, det kan vara barn inblandade, jobb, boende, personliga hinder, ekonomi eller för lite stöd från myndigheter. Enligt denna modell, när kvinnorna har övervägt om de kommer vara bättre utan förhållandet så är det andra steget att besluta sig för att avsluta relationen.

I Koepsell & Kernic & Holts (2006 s.140-143) studie, kommer de fram till att kvinnor som får professionellt stöd lyckas bättre med att lämna deras förhållande än kvinnor som får privat stöd. Majoriteten av kvinnorna som stannar kvar i förhållandet är de kvinnor som inte är beredda på att lämna sin partner än eller att de inte har lyckats med att få professionellt stöd. I en annan studie av Rose & Cambell & Kub (2000 s.28-29) menar de att kvinnor som har befunnit sig i en våldsam relation, kan socialt stöd och nära familjerelationer vara avgörande för uppbrottet av relationen. Författarna tar upp formellt och informellt stöd. Informellt stöd innebär stöd i form av vänner och familj medan formellt stöd avser professionellt stöd. Deras resultat visar på att deras respondenter valde att vända sig till kvinnliga vänner oftare än familjemedlemmar och dessa kände att de inte fick adekvat stöd. Väldigt få av respondenterna hade vänt sig till formellt stöd

och det var mer positiva reaktioner kring detta. Avslutningsvis framgår det att ingen av respondenterna var helt nöjda med det stöd de hade fått.

Patzel (2001 s.739) menar att verksamheter som arbetar med denna problematik ska ses som en motivation, det vill säga att verksamheterna ska stödja kvinnorna och förbereda dem för en förändring. Författaren menar att verksamheter bör tänka mer på självstudier och röster. Med självstudier menas att kvinnorna ska läsa böcker och lära sig från andra men även att de ska få mer förståelse om sig själva och om våldet. Rösten definieras som en inre röst och berättandet av sina historier till andra som är i samma situation för att kunna ge tankar och stöd till varandra. Även Ekström (2012 s.52-64) har gjort en studie om stöd och hjälp inom verksamheter och myndigheter. Hon fokuserar mycket på socialtjänsten och deras hjälpinsatser. Hjälpinsatser kan handla om till exempel ekonomiskt bistånd, att ordna tillfälligt boende, rådgivning och stödjande samtal, stödperson/kontaktperson, kontakter med andra myndigheter och frivilligorganisationer samt insatser för eventuella barn inblandade. Det är många kvinnor som inte vet vilka möjligheter de har till stöd och hjälp. Socialtjänsten ska därför aktivt erbjuda hjälp av olika slag, ge information och bedriva uppsökande arbete för att nå de kvinnor som är i behov av stöd. Ekström (2012 s.52-64) nämner Ekströms & Bergs forskning gällande kvinnor som känner motstånd till att vända sig till socialtjänsten. Anledningen till motståndet är kvinnorna inte ser sig själva som en del av socialtjänstens målgrupp eller att kvinnorna har negativa erfarenheter av socialtjänsten. Rose & Cambell & Kub (2000 s.30-36) nämner även andra orsaker till att kvinnorna undviker att söka hjälp. Dessa kan vara a) kulturella och sociala sanktioner till att lämna förhållandet b) misstro, rädsla och försiktighet när det gäller både nya och gamla relationer c) påtvingad isolering av våldsam partner och självisolering på grund av rädsla att människor får veta vad hon går igenom.

3. Olika stödinsatser

Angevall (2012, s.228) nämner att när en kvinna utsätts för våld kan hon behöva komma i kontakt med olika myndigheter och insatser. Kontakt med en myndighet kan innebära att kvinnorna hänvisas till ytterligare myndighetskontakter. Björck (2014 s.117) nämner att i regeringens handlingsplan från 2005 konstaterades att "ett ökat samarbete inom och mellan myndigheter och andra aktörer som kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor är en avgörande betydelse för att kvinnan ska få den hjälp hon behöver". Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s.

68) menar att ett bra bemötande för yrkesverksamma kan vara avgörande för att en kvinna ska våga och vilja berätta om våldet och lämna mannen. Det är viktigt för yrkesverksamma att ge ett varmt och vänligt mottagande, berätta hur de arbetar och om sin roll, informera om tystnadsplikten och vilka ramar som gäller för samtalen, vara tydlig med information om vilka rättigheter och möjligheter våldsutsatta kvinnor har. Nedan redogörs olika myndigheter och hur de arbetar samt organisationer som våldsutsatta kvinnor kan komma i kontakt med.

Socialtjänsten

Enander (2014 s. 153) hävdar att socialtjänsten är en nyckelaktör i ett arbete med våldsutsatta kvinnor. Enligt författaren är socialtjänstens yttersta ansvar att den enskilde ska få det stöd och hjälp som den behöver. Det vill säga att socialtjänsten ska utreda kvinnans aktuella situation och behov. Enander (2014 s. 164) tar upp att den viktigaste uppgiften för socialtjänsten är att jobba utifrån en säkerhetsplanering, beroende på kvinnans aktuella situation. Säkerhetsplanering kan innebära att vid akutläge söka skydd för henne och informera om kvinnans rätt att ansöka om kontaktförbud. Enander (2014 s. 167) nämner att handläggarens roll för den utsatta kvinnan handlar om att finnas där. Detta genom att vara lättillgänglig och erbjuda en trygg kontakt. Andra viktiga delar är att handläggaren ska vägleda kvinnan genom att ge relevant information som är anpassad till hennes aktuella frågor och livssituation. Att vägleda kan även innebära att handläggaren förbereder och följer med kvinnan till olika myndigheter och organisationer samt att "vara där klienten är", genom att se framåt och att stödja på lång sikt.

Enander (2014 s. 164) nämner att om en kvinna har barn så tillkommer det andra aspekter på säkerhetsplaneringen. Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 68-70) tar upp att en bedömning ska göras utifrån kvinnans och barnens situation. Det är viktigt att man samlar in så mycket information av kvinnan om barnens situation, då kvinnan vet mer än någon utomstående. Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 112-123) menar att även barn som själv inte direkt utsätts för våld far ändå illa genom att de bevittnar våld mot en förälder. Barn som upplever eller bevittnar våld blir brottsoffer och därmed behöver dem stöd och hjälp som är riktad till barnen. Det innebär att i vissa fall kan en anmälan till socialtjänsten bli aktuell vid misstanke av att barn far illa. Socialtjänsten bör försöka komma fram till en gemensam lösning i samråd med kvinnan innan en anmälan görs.

Enander (2014 s.162) nämner vidare att socialtjänstens bemötande ska vara empatiskt och lyhört, med känslighet inför den utsatthet hon har upplevt. Det är viktigt att en handläggare är medveten om att vissa kvinnor kan känna sig utsatta därför är det viktigt med ett gott bemötande. Ett gott bemötande förutsätter att kvinnan ska kunna känna tillit, våga berätta och söka stöd.

Kvinnojour

Nilsson & Lövkrona (2015, s.62-63) nämner att en kvinnojour är en ideell förening som drivs av frivilligt arbetande kvinnor. Enander (2014, s.174-175) nämner att kvinnor som behöver lämna sitt hem tillfälligt eller permanent kan placeras på en kvinnojour. Insatsen om skyddat boende sker via socialtjänsten. Kvinnojourerna ska bedrivas med god kvalitet genom att lyssna på kvinnornas berättelse utan att avbryta, ifrågasätta eller betvivla det de säger. Syftet med en kvinnojour är att kvinnor ska få anpassad hjälp och samtalsstöd. Nilsson & Lövkrona (2015, s.62-63) tar upp att utöver kvinnojourer finns vanligen ingen hjälp att få för våldsutsatta kvinnor, och i många kommuner saknas det en kvinnojour.

Polis

Nylén (2014 s.194) nämner att polisens uppgifter hör bland annat till att då en kvinna har kontaktat polisen måste de göra en omedelbar insats. Polisen tar då emot kvinnans berättelse och upprättar en anmälan efter att kvinnan uppgett en gärningsbeskrivning med bevisuppgifter. Därefter ska polisen dokumentera kvinnans skador för att vidare inleda en förundersökning. När förundersökningen har tillräckligt med bevis så att det kan leda till en rättegång. Polisen har ett stort ansvar för att skydda brottsoffer. Polisens skyldighet är att få kvinnan att känna sig trygg och få henne att själv berätta vad hon varit med om. Det är viktigt att polisen bemöter henne på ett korrekt sätt genom att visa att polisen bryr sig om henne och ha förståelse för hennes situation. Förutom fysiskt skydd och hjälp är det viktigt att polisen ge god och relevant information samt informerar om kvinnornas rättigheter och möjligheter.

Hälso- och sjukvården

Wendt & Enander (2013, s.101) nämner att enligt hälso- och sjukvårdslagen så har patienter rätt till att bli bemötta med omtanke och respekt. Lagen innefattar att patienten ska känna sig trygg i vården samt ha en helhetssyn på patientens situation. Berglund & Witkowski (2014 s.127-138)

tar upp att hälso- och sjukvården har ett ansvar när det gäller att upptäcka och identifiera våld mot kvinnor samt att ge anpassad medicinsk och psykosocial vård. Författarna menar att när sjukvårdspersonalen behandlar en patient för depression, smärta eller missbruk ska de även uppmärksamma våldsutsatthet genom att ta reda på orsaken till hälsotillståndet.

Sjukvårdspersonalen ska ha den kompetensen att ställa rutinfrågor om våld samt ge stöd och hjälp till kvinnor. Wendt & Enander (2013, s.101) hävdar att god vård ska vara kunskapsbaserad och ändamålsenligt, säker, patientcentrerad och personalen ska ha förståelse för patienten så att denna ska kunna vara delaktig och ha inflytande över sin egen hälsa och behandling. Författarna menar att personalen ska visa respekt för individen och dess värderingar, även inkludera patienten i beslutsfattandet genom att främja kommunikation, ge anpassad information och lyssna uppmärksamt. Den givna vården ska vara patientcentrerad och erbjuda fysiskt och känslomässigt stöd samt engagera närstående. Relationen mellan vårddagare och vårdgivare ska baseras på värme, tillit, öppenhet, ärlighet och förtroende.

Wendt & Enander (2013, s. 9-11) nämner att våld kan orsaka direkta fysiska skador på kroppen men även oro, ångest, rädsla och skräck. Konsekvenser av våld är inte endast märkbara på kort sikt utan även på lång sikt och påverkar både den fysiska och psykiska hälsan. Fysiska hälsokonsekvenser är inte alltid direkt synliga utan de kan även framträda i form av kroniska smärtsyndrom, magkatarr, mag- och tarmsjukdomar och nedsatt fysisk funktionsförmåga. I psykologiska hälsokonsekvenser innefattas alkohol- och narkotikamissbruk, rökning, depression och ångest, ät- och sömnstörningar, känslor av skam och skuld, paniksyndrom, fysisk inaktivitet, låg självkänsla, och posttraumatisk stressyndrom.

Heimer & Posse & Tønnesen (2004 s.425) menar att hälso- och sjukvården är den aktör i samhället som bör ha de största möjligheterna att upptäcka våld i nära relationer. Dock är det största hindret brist på kunskap om våldets dynamik och effekter vilket gör att hälso- och sjukvårdspersonal inte misstänker att det kan vara våld som orsakat de symptomen kvinnan sökt hjälp för. Andra hinder kan utgöras av tidsbrist och rädsla för att sätta igång en process som man sedan inte kan hantera professionellt. Även Nilsson & Lövkrona (2015, s.69) menar att sjukvårdspersonalen ofta inte har den kunskapen som krävs för att kunna se ett samband mellan orsaker och symptom. Berglund & Witkowski (2014 s.138) menar att sjukvårdspersonalen ska ha

kunskap om våldsprcessen, uppbrottsprocessen och olika samhällssektorers ansvar för att de ska kunna ha förståelse och hjälpa dem på bästa sätt.

4. Teoretiska utgångspunkter

4.1 Svårigheter och hinder under uppbrottsprocessen

Nedan kommer vi att redogöra för olika begrepp som har förekommit under intervjuerna. Dessa är genus, isolering/kontroll, skam och kultur. Vi har valt att fokusera på just dessa begrepp och teman då dessa har varit centrala och återkommande under intervjuerna. Anledningen till att vi valde att behandla dessa begrepp är att de hjälpt oss att svara på vårt syfte och våra frågeställningar. Dessa teman och begrepp är faktorer som har påverkat eller förhindrat våldsutsatta kvinnor till att söka stöd och hjälp.

I SOU (2014:49 s.135) framgår det att många kvinnor har haft dåliga upplevelser i sina samhällskontakter. Exempel på negativa upplevelser kan vara, att bli missförstådd, dömas eller att inte bli tagen på allvar, olika tjänster/samverkan som inte var sammankopplade som de borde eller att man inte vet vem man ska vända sig till. Lundgren et al (2001 s.48) tar upp varför många kvinnor inte anmäler våldet och de menar att det kan bero på olika orsaker. Exempel på de vanligaste orsakerna är att polisen inte tror kvinnorna, inte kan göra något, kvinnorna vill inte blanda in polisen, kvinnan kan känna skamkänslor, vara rädd för hämnd eller att förövaren kan hamna i fängelse. Angevall (2012, s.164) förklarar att när en kvinna befinner sig i en våldsam situation vill hon ta sig ur den akuta situationen men samtidigt inte vill komma ut med att hon har blivit slagen på grund av olika orsaker som redogörs nedan.

Genus

Thomsson (2002, s.74) menar att kön är något män och kvinnor gör, det vill säga de handlar och agerar på ett sätt så att de själva och andra kommer att uppfatta de som kvinnor/kvinnliga, eller som män/manliga. Män förväntas handla manligt och belönas för det, och kvinnor förväntas handla kvinnligt och belönas för det. Att könsmakten opererar genom att kvinnor kommer att uppleva den strukturella underordning som en del av sin identitet och männen sin överordning som en del av sin. Johansson & Hovelius (2004 s.39) menar att genus är en social konstruktion. Begreppet handlar om av kön och relationer mellan kvinnor och män i sociala konstruktioner av

makt och hierarki. Risberg (2004 s.47-48) tar också upp att kvinnligt respektive manligt är en social konstruktion som formas av samhället och av den enskilde utifrån rådande värderingar, förväntningar och normer. Faktorer som social bakgrund, etnicitet, sexuell orientering, religion och ålder samverkar med kön och gör kvinnor respektive män sinsemellan olika vad gäller såväl behov som möjlighet till självbestämmande, inflytande och makt. Genus är en central faktor i detta fenomen och kan även ha en påverkan i de andra nedanstående begreppen/teman.

Isolering/kontroll

Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 23) menar att i början av en relation när mannen börjar kontrollera kvinnan kan det ofta uppfattas som att han visar omtanke eller hänsyn när han vill veta vem hon har pratat eller umgåtts med. Mannen kan ursäkta sitt beteende med svartsjuka vilket kan kännas smickrande för kvinnan. Så småningom börjar kontrollen kännas kvävande, men då har oftast kvinnan redan börjat normalisera situationen. Nilsson & Lövkrona (2015 s.59) förklarar att normaliseringsprocessen innebär när det har gått så långt som till internalisering får kvinnan svårt att lämna förhållandet utan hjälp från utomstående. Hon har helt och hållet blivit ett "offer". Angevall (2012, s.210-213) menar att med tiden eskalerar svartsjukan som i sin tur leder till begränsningar och isolering för kvinnan när det gäller sociala nätverk. Mannen försöker på olika sätt strypa kvinnans tillgång till sociala kontakter med andra och isolera henne från att delta i olika sociala sammanhang. Så småningom så lägger kvinnan märke till att hennes sociala nätverk i form av familj och vänner successivt krymper.

Skam

Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 139-140) konstaterar att, i samhället, upplevs det skamligt för kvinnor att vara utsatt för våld och/eller övergrepp. Vidare tar också Wendt & Enander (2013, s. 10) upp att våld är ett ämne som är tabu för många att prata om. Kvinnor skäms ofta över vad de har varit med om och de är rädda för vad som ska hända om de avslöjar hur de har det. Därför håller många det hemligt. Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 139-140) nämner också att de flesta kvinnor skäms över vad de blivit utsatta för och många har väldigt låg självkänsla efter våldet. Skam och negativ självbild förknippas med den maktlöshet som kvinnan har upplevt i samband med våldet. Att våldet och maktlösheten sker i en nära relation förvärrar skammen - begreppet misshandlad kvinna är för de flesta förknippat med

svaghet, vanmakt, och hjälplöshet. Angevall (2012, s.159-160) stödjer också detta argument och tar upp att kategorin "den misshandlade kvinnan" har en negativ klang i sig som visar på passivitet, svaghet och underordning. Kvinnan känner sig som offret då mannen är förövaren och därmed upplevs hennes position som skambar, vilket även Nilsson & Lövkrona (2015, s. 62) är eniga med.

Kultur

Nilsson & Lövkrona (2015, s. 135-139) nämner att kultur innefattar vårt handlande med utgångspunkt i våra upplevelser och erfarenheter, men också i relation till någon. Kultur är ett begrepp som beskriver processer, relationer och kontexter. Att människor är kulturella varelser, eller att vårt handlande är kulturellt betingat, innebär att vi använder kulturella föreställningar för hur saker och ting är för att anpassa ett förhållningssätt i olika situationer. Kulturbegreppet kan ses som en maktutövning där människor kategoriseras, tilldelas egenskaper, får begränsade handlingsutrymmen och inordnas i sociala kategorier.

5. Metod

5.1 Metodmässiga överväganden

Vi har använt oss utav en kvalitativ metod för att samla in vår empiri (Bryman 2013 s.340), detta för att vi ville se och förstå hur våldsutsatta kvinnor tyckte och tänkte (Ahrene & Svensson 2011 s.10). Ahrene & Svensson (2011 s.12) menar att kvantitativ metod är mer som en beräkning, det vill säga en mängd av ett fenomen, till exempel antal, vikt, längd och så vidare medan kvalitativa data kan gälla sådant som en händelse, ett yttrande och en bild. Kvalitativa data kan även vara känslor, upplevelser och tankar (Ibid.). Det är just det vi ville undersöka, då vi har intresse av kvinnors upplevelse av hjälp och stödinsatser. Vi har använt oss utav ett induktivt angreppssätt då vi har hittat mönster/teman och sedan tolkat dessa utifrån bestämda teorier eller begrepp (Bryman 2013 s.28). Enligt Bryman (Ibid, s.340) så genereras teorin på grundval av de praktiska forskningsresultaten vid ett induktivt angreppssätt. För att samla in vår empiri så har vi intervjuat sex kvinnor som är över 18 år och tagit sig ut ur förhållandet för mer än två år sedan då vi anser att detta är ett känsligt ämne.

Vi har utfört semistrukturerade intervjuer. Bryman (2013, s.206) menar att semistrukturerad intervju innebär i regel om att intervjuaren har en uppsättning av frågor som generellt sätt kan beskrivas som ett frågeschema. Frågornas ordningsföljd kan variera och brukar också vara mer allmänt formulerade. Forskarna har också en benägenhet att ytterligare ställa frågor (uppföljningsfrågor/följdfrågor) till det som uppfattas vara riktiga svar. Bryman (2013 s.414) tar också upp att intervjuaren ska ha specifika teman som ska beröras (intervjuguide), men forskare har stor frihet att utforma frågorna på sitt eget sätt. Även Aspens (2011 s.143) nämner att semistrukturerade intervjuer ger upphov till ett stort utrymme till följdfrågor, vilket leder till att man får igång en fråga-svardialog. Detta har vi använt oss av då vi ansåg att det passade vår studie bäst. Detta med tanke på att varje utsaga är individuell och intervjuerna kan ta form på olika sätt. Vår tanke var att spela in intervjuerna för att underlätta kodningsarbetet men då ingen av våra intervjupersoner ville ställa upp på detta så vi fick ta hänsyn till det. Vi har full förståelse för detta då kvinnorna vill minska risken för att bli identifierade. När vi utförde intervjuerna hade vi i åtanke att intervjupersonerna skulle befinna sig i en avslappnad miljö. Med tanke på detta valde vi att utföra intervjuerna i en hemmamiljö för att få intervjupersonerna att känna sig bekväma samt så att ingen utomstående skulle avbryta eller störa intervjuerna. Vi ville även undvika ett formellt möte med tanke på det känsliga ämnet. Vi formulerade våra frågor utifrån vårt syfte (se Bilaga 3).

Efter vi samlade in vår empiri så kodade vi empirin. Bryman (2013, s.523-528) menar att kodning kan liknas vid ett sorteringsarbete och analys betyder "att plocka isär". Kodningsarbetet innebär att man går igenom materialet för att sortera och koda det enligt ett kodschema som skapas i relation till den valda teorin och det empiriska materialet. Aspens (2011 s.165) menar att koderna kan vara teoretiskt skapande eller härstamma från empirin. Att koda material innebär inte helhetens dynamik, individens skäl eller uppfattning utan genom de kopplingar som finns mellan teoretiska begrepp, det vill säga den andra ordningens konstruktioner som koderna är knutna till. Bryman (2013, s.551) hävdar att när man jobbar med kvalitativ dataanalys är en av de vanligaste teknikerna ett sökande efter olika teman i intervjuutskriften och fältanteckningar. Desto oftare den företeelsen som står för teman förekommer desto större chans är det att dessa teman verkligen identifierats. Vi har använt oss utav denna typ av dataanalys, då vi ville göra vår undersökning utifrån tematisk analys. När vi väl fick vårt intervjumaterial bearbetade vi det utifrån centrala begrepp, det vill säga koda. Vi plockade ut olika koder för att kunna få en

djupare nivå av förståelse och på så vis hitta gemensamma nämnare men även avvikande material. Efter att vi hade plockat ut centrala begrepp och teman så analyserade vi utfallet med hjälp av annan litteratur och sedan drog vi slutsatser utifrån det.

5.2 Metodens förtjänster och begränsningar

Anledning till att vi valde kvalitativ metod är för att vi ville få en djupare förståelse för kvinnors upplevelser och erfarenheter gällande stöd och hjälp från samhället samt deras omgivning. Vi anser att det har varit till vår fördel att arbeta två eftersom när vi intervjuade kvinnorna så kunde den ena vara närvarande i intervjun och bemöta intervjupersonen medan den andra förde anteckningar. Detta har varit en förtjänst för att viktig empiri inte skulle missas eller glömmas bort.

Vi antecknade det som sades i intervjuerna så att vi inte skulle glömma innehållet under arbetets gång och på detta sätt minskade vi risken för tolkningsfel (Bryman 2013 s.395-397). Bryman (Ibid, s.151) menar att när man jobbar med kvantitativ metod så ställer man en hypotes innan man börjar med insamling av empiri. En annan förtjänst med att vi har valde kvalitativ metod är att vi inte ställde en hypotes innan vår insamling av empiri, vilket innebar att vi inte utgick från en teori utan lät vår empiri bilda en teori. Under arbetets gång så har vi pendlat fram och tillbaka mellan teori och empiri för att behålla en röd tråd.

Trots att vi tycker en kvalitativ metod passar vår undersökning så är vi medvetna om metodens begränsningar och försöker hantera dessa på bästa sätt. En begränsning vi har tänkt på är att vid användning av kvalitativ metod kan det innebära att det skapar andra aspekter än vad vi hade förväntat oss. Till exempel under intervjun hade vi i åtanke att det kan hända att vi inte får tillräckliga svar eller hamnar utanför ramen för vårt syfte. En annan begränsning för denna metod, i vårt fall, är att vi inte kan räkna ut hur många kvinnor som utsätts för detta. Vi kan inte generalisera våra resultat då vi baserat dessa på endast sex intervjuer och varje utsaga är unik, alltså kan vi inte generalisera till en population (Bryman, 2013, s. 392).

Bryman (2013 s.368) menar att när man arbetar med kvalitativ metod så är det som observeras, registreras oftast det som forskaren själv väljer att inrikta sig på och kan vara till en stor del beroende av dennes intressen. Vi har inte tagit med observationer i vår analys då vi ville minska chansen till att våra egna uppfattningar genomsyrar vår analys. Det har inte funnits utrymme till

våra egna uppfattningar och åsikter i analysen då denna endast baserades av empiri och litteratur. Det enda vi har haft som grund i vårt arbete är samhällets normer, då kvinnor som utsatts för våld anses som ett socialt problem i dagens samhälle.

5.3 Urval

Vi har intervjuat sex kvinnor som är över 18 år och dessa kvinnor har lämnat det destruktiva förhållandet för mer än två år sedan. Detta hade vi som en gemensam nämnare för kvinnorna på grund av att det är ett mycket känsligt ämne. Vi ville inte intervju kvinnor som inte hade hunnit bearbetat sin situation då vi inte kan erbjuda det stöd och hjälp som de kanske hade behövt efter intervjuerna. Vi bad om ett samtycke från kvinnorna så att detta förtydligade vad deltagandet innebar (Se Bilaga 2).

Bryman (2013 s.392) menar att forskare vid målstyrt urval väljer ut deltagare på ett strategiskt sätt. Vi har nått ut till samplade och aktuella personer som är relevanta för de forskningsfrågor som vi har formulerat och för vårt forskningsändamål. Vi har nått ut till dessa kvinnor via Facebook. Det finns en populär tjejgrupp där vi tror att många kan ställa upp på vår undersökning. Gruppen är privat och öppen för endast tjejer/kvinnor. Det är många som delar med sig av jobbiga situationer, händelser som de varit med om och därför tror vi att vi kommer kunna hitta våra intervjupersoner i denna grupp (Se Bilaga 1).

5.4 Metodens tillförlitlighet

Bryman (2013 s.162) menar att validitet innebär huruvida en eller flera attribut som utformas i syfte att mäta om ett begrepp verkligen mäter det begreppet. Validitet är ett viktigt begrepp att ta hänsyn till trots att vi egentligen inte mäter något i vår undersökning, dock så håller vi oss till vårt syfte och våra frågeställningar under skrivandets gång. Vi var ute efter att få en djupare inblick i vårt fenomen och alltså inte kvantifiera detta. Bryman (Ibid, s.351) tar upp att, inom kvalitativ forskning, när det gäller kommunikativ validitet så fokuserar man istället på att hitta olika bakomliggande faktorer, samband och processer. Detta lyckas forskare genom att ha god kommunikativ förmåga genom undersökningens olika delar. Vi har beskrivit de olika delarna, alltså problemformulering, syfte, frågeställningar, analys och resultat, så detaljerat som möjligt vilket ska medföra hög validitet i vår undersökning.

Bryman (Ibid, s.49) menar att reliabilitet (tillförlitlighet) rör frågan huruvida resultat från en undersökning blir detsamma om undersökningen genomförs på nytt eller om det påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga betingelser. Reliabilitet rör frågan om fenomenet är konsistent eller följdriktig. Reliabilitet syftar på undersökningens tillförlitlighet och pålitlighet gällande empirin. Vi har undersökt hur kvinnorna har gått tillväga för att avsluta sitt förhållande, vilket stöd och hjälp de har fått samt om det fanns några svårigheter de stötte på under uppbrottet. Vi hoppas på att samhället kommer förändras till det bättre så att de finns större medvetenhet kring fenomenet, stöd, hjälp och resurser till våldsutsatta kvinnor. Vi har varit tydliga i vår undersökning när det gäller tillvägagångssätt. Det som dock kan störa reliabilitet kan vara att nästa forskare inte kommer kunna använda samma intervjupersoner som vi har använt oss av i vår undersökning. Detta kan medföra att en senare undersökning kan få en annan aspekt av fenomenet.

Bryman (2013 s.160) nämner att interbedömarreliabilitet innebär att om man är fler forskare ska man tänka på överensstämmelsen mellan tolkning av olika slag. Vi motverkade detta genom att noggrant diskutera tolkning av begrepp innan vi använde oss utav olika begrepp. Eftersom vi är två som skriver är det viktigt för oss att ha en öppen dialog med varandra samt att vi är på samma bana när det gäller tolkningar.

Bryman (2013 s. 52) menar att trovärdighet innebär hur sannolika eller trovärdiga resultaten är. Det vill säga att trovärdighet fokuserar på om det kan finnas många olika beskrivningar av en social verklighet. Vikten ligger i trovärdigheten, i den beskrivning som en forskare har kommit fram till, som sedan avgör hur pass acceptabel den är i andra människors ögon (Ibid, s.354). Vi har varit tydligt specificerade, argumenten är klart uttryckta och förhållningssättet reflekterande så att läsaren vägleds genom vår undersökning. Detta för att öka trovärdigheten eftersom att detta är en viktig komponent i vår undersökning.

5.5 Etiska överväganden

Bryman (2013 s.131) tar upp fyra olika etiska principer. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekrav. Informationskrav innebär att forskaren ska informera berörda personer om det aktuella undersökningssyftet. Intervjupersoner ska även få information om att deltagandet är frivilligt och att de får lov att avsluta sitt deltagande om de så önskar. Samtyckeskravet innebär att intervjupersonerna får själva bestämma

över sitt medverkande och om de är minderåriga måste det finnas ett samtycke från föräldrar. Bryman (2013 s.132) tar upp konfidentialitetskravet som innebär att personer som är direkt berörda av undersökningen ska behandlas med största konfidentialitet. Obehöriga personer ska alltså inte ha tillgång till personuppgifter som är kopplade till undersökningen. Bryman (2013 s.132) nämner den sista principen, nyttjandekravet, som betyder att uppgifter som samlas in får endast användas för forskningsändamål.

När vi skulle nå ut till våra intervjupersoner så förklarade vi på ett tydligt sätt vad medverkandet i undersökningen innebar. Det vill säga att alla intervjupersoner är anonyma, att deltagandet är frivilligt, kan avslutas och ångras närsomhelst, fram till att slutprodukten är fastställd. Vi har informerat intervjupersonerna om vår undersökning samt vilken roll de har i undersökningen. Intervjupersonerna var inte tvungna svara på frågor som de tyckte var för jobbiga. Vi har bestämt att rikta vår studie mot stöd och hjälp som kvinnorna har fått under processen av uppbrottet. Detta då vi inte ville beröra själva våldet då det är ett mycket känsligt ämne. En annan anledning till detta är att vi inte innehar resurser och/eller kompetens i fall att någon av kvinnorna skulle reagera starkt på intervjufrågorna. Om vi upptäcker att någon av intervjupersonerna inte kan slutföra intervjun kommer vi att avbryta denna med tanke på hennes välmående. Innan vi påbörjar intervjuer kommer vi att återigen berätta om syftet med själva intervjun och om de etiska principerna, på detta vis får vi en möjlighet till att känna av stämningen samt hur intervjupersonen påverkas när vi väl berör det känsliga ämnet. Skulle vi märka att någon blir väldigt obekvämt så kommer vi att föreslå att vi avbryter intervjun. Vi kommer även att vara väl pålästa när det gäller olika stödorganisationer som vi kan kontakta eller länka vidare kvinnan till, i fall att någon av intervjupersonerna skulle bryta ihop under intervjun. Dessa exempel kan vara:

- Kvinnofridslinjen erbjuder de samtalsstöd via telefon. De kan även hjälpa dig med kontaktuppgifter till socialtjänst, socialjour eller kvinnojour.
- Sveriges kvinnojourers riksförbund och ROKS erbjuder jourer runt om i landet för stöd åt kvinnor via telefon och andra insatser.
- Nationella hjälplinjen erbjuder samtalsstöd via telefon och via nätet.
- Jourhavande medmänniska är en ideell organisation som erbjuder samtalsstöd via telefon.

Trots att vi fokuserar på stöd och hjälp är det lätt hänt att intervjun leder till ämnet våld. Under intervjun så kommer vi att känna av situationen, det vill säga skulle vi märka att intervjupersonerna klarar av att prata vidare om våldet så får de gärna göra detta men skulle vi märka att det börjar bli för känsligt så kommer vi att försöka byta riktning. Ett annat krav vi hade på våra intervjupersoner är att de skulle vara över 18 år och ska ha tagit sig ut ur förhållandet för mer än två år sedan. Detta på grund av att vi vill ta hänsyn till kvinnornas känslor samtidigt som vi vill att de ska ha haft tillräckligt med tid för att bearbeta sina traumatiska upplevelser. Genom att vi har bestämt att avstå från våld så minskar vi chanserna ytterligare till att utsagorna kan identifieras och igenkänns.

När vi väl har utfört intervjuerna så kommer vi att låta intervjupersonerna godkänna de anteckningar vi har tänkt använda, detta så att kvinnorna kan bekräfta att våra anteckningar stämmer överens med deras utsagor. Detta medför även möjligheten till att tillägga/ändra något om intervjupersonerna känner för detta. När vi väl har samlat in all intervjumaterial kommer vi att låsa in det i ett kassaskåp som endast vi har tillgång till, för att försäkra att ingen kommer åt materialet och så att det inte kan användas i andra syften än vad det är tänkt för från första början. Materialet kommer att omskrivas och detaljerna ändras så att enskilda personer inte kan kopplas till intervjumaterialet.

5.6 Arbetsfördelning

Samarbetet har varit mycket bra mellan oss. Vi har skrivit hela arbetet tillsammans då vi kände att vi ville göra det gemensamt så att vi båda skulle vara delaktiga. Vi ville även undvika risken för tolkningsfel och missuppfattningar mellan oss vilket är lätt hänt om vi hade delat upp arbetet och arbetat på var sitt håll.

6. Analys och resultat

Vi har gjort kvalitativa intervjuer med sex kvinnor som har varit i en våldsam relation. Syftet med denna studie är att undersöka hur kvinnorna som vi har intervjuat har gått tillväga för att avsluta deras destruktiva förhållande. Vi har valt att fokusera på stödinsatser och hjälp som de använt sig av för att ta sig ur förhållandet samt svårigheter på vägen. Intervjuerna har varit unika i sig men trots detta har vi hittat centrala teman som har kommit fram under intervjun. Vi har

valt att dela in materialet i två teman. Det första temat är *formellt och informellt stöd*, där vi bland annat nämner socialtjänsten, polisen, andra myndigheter samt anhöriga. Det andra temat är *svårigheter och hinder*, där vi tar upp skam, kontroll och kultur. Vi kommer även att analysera de kvinnor som inte sökt hjälp överhuvudtaget. Varje tema kommer vi att analysera med hjälp av teoretiska utgångspunkter och tidig forskning. Nedanför återger vi en kort beskrivning om varje kvinna. Vi kommer att använda oss av fiktiva namn på våra intervjupersoner så att de förblir anonyma. När vi redogör för utsagorna kommer vi att namnge kvinnorna med andra namn än de vi har redogjort för nedan, då vi inte vill att kvinnorna ska kunna identifieras.

Anna

Denna kvinna var tillsammans med sin partner under tre år. Anna berättade att den första hon vände sig till var hennes bästa vän. Anna berättade att hon inte använde sig av några samhällsinsatser förutom en psykolog som hon kom i kontakt med via Vårdcentralen. Anna berättade att det var hennes familj som slutligen hjälpte henne att avsluta förhållandet.

Lisa

Denna kvinna var tillsammans med sin partner i ungefär tio år och de har gemensamma barn. Lisa berättade att hon hade kommit i kontakt med både polis och socialtjänst för att få hjälp med att ta sig ur förhållandet. Lisa fick även kontakt med en stödperson från en stödorganisation som var den största hjälpen för henne.

Anette

Denna kvinna var tillsammans med sin partner under sju år och de har gemensamma barn. Anette tog kontakt med sin tidigare skolkurator som hänvisade henne vidare till socialtjänsten där polisen också blev involverade. Anette anger även att hon hade en vän som hjälpte henne.

Pernilla

Denna kvinna var tillsammans med sin partner under tre år. Pernilla berättade att hon inte använde sig av några stödinsatser överhuvudtaget. Pernilla berättade att hon hade en del vänner som stöttade henne och även familj som hjälpte henne att ta sig ur förhållandet.

Sofie

Denna kvinna var tillsammans med sin partner under sex år. Sofie berättade att hon har varit i kontakt med polis samt en stödgrupp där hon fick träffa andra kvinnor som var i samma situation. Sofie uppger även att hennes familj var som ett stöd under relationen.

Linnea

Denna kvinna var tillsammans med sin partner under två år. Linnea berättade att hennes familj och vänner var stöttande under relationen. Linnea kom i kontakt med en terapeut som hjälpte henne att ta sig ur förhållandet.

6.1 Formellt och informellt stöd

Som vi nämnde i tidig forskning tar Rose & Cambell & Kub (2000, s. 28-29) upp formellt och informellt stöd. Nedan kommer vi att redogöra för olika formella och informella stöd som kvinnorna har använt som hjälp för att ta sig ur förhållandet.

Socialtjänsten

Som tidigare nämnt så är vändpunkten en viktig och central del för uppbrottsprocessen. Vändpunkten är den del då kvinna har kommit till instinkt om hennes situation och vill lämna förhållandet (Patzel 2001 s.735-738). Därmed är det viktigt att handläggaren finns där för sin klient och hjälper kvinnan att fullfölja sin vilja med att avsluta förhållandet. Verksamheten ska stödja kvinnorna och förbereda dem för en förändring. Detta då kvinnan kan känna viss osäkerhet över sitt val eftersom kvinnan kan ha upplevt flera vändpunkter tidigare. Oavsett om en kvinna har upplevt flera vändpunkter tidigare eller inte så är det viktigt att handläggaren vägleder kvinnan genom att ge henne relevant information som är anpassad till hennes situation. (Ibid.) Handläggarens uppgift i detta fall blir att bemöta klienten i hennes situation genom att vägleda, motivera och vara målinriktad efter klientens behov. Det är inte ovanligt att kvinnorna tidigare har sökt hjälp och därmed är det viktigt att handläggaren ger ett gott bemötande redan från början så att kvinnan kan känna tillit, vågar berätta och söka stöd igen (Enander 2014 s.162). En av kvinnorna som vi intervjuade upplevde ett bra bemötande av socialtjänsten och fick anpassad hjälp utifrån hennes och barnens situation. Här beskriver Sara sin upplevelse av socialtjänsten:

Jag pratade med en vän som kände till min situation och hon hjälpte mig att ta kontakt med en gammal skolkurator. Jag hade möte med skolkuratoren som hjälpte mig att kontakta socialtjänsten. På socialtjänsten blev jag bemött väldigt bra. Jag fick hjälp ganska snabbt med skyddat boende till mig och mina barn samt med att polisanmäla honom. - Sara

Ovan ser vi att socialtjänsten har arbetat utifrån Saras behov och myndighetens riktlinjer. Sara fick hjälp med skyddat boende till henne och hennes barn, vilket var nödvändigt för hennes situation. Socialtjänsten har i detta fall anpassat sina insatser utifrån det Sara behövde ha hjälp med. Till skillnad från Sara så har Ulla fått en annan upplevelse av socialtjänsten. Nedan beskriver Ulla sin upplevelse av bemötandet hos socialtjänsten och polisen.

Jag anser att det finns stora brister hos olika myndigheter. Jag har varit i kontakt med både polisen och socialtjänsten och kände att jag inte fick ett bra bemötande. Polisen trodde inte på mig efter flera anmälningar då de trodde att jag hittade på eller överdrev historierna. Polisen ställde väldigt specifika frågor som kunde ha hänt en lång tid tillbaka vilket inte alltid var lätt för mig att komma ihåg då det hände dagligen för mig. Jag fick hjälp med kontaktförbud av polisen men mannen bröt mot det flera gånger. Istället för att polisen ska ta itu med honom ber dem mig och mina barn att flytta till en annan stad på kort tid med hjälp av socialen. Jag förstod inte varför dem skulle flytta på mig och mina barn hela tiden och inte mannen när det är han som är orsaken till allt. När jag kom i kontakt med socialen hade de fått flera orosanmälan från polisen. Jag bad socialen hjälpa mig och mina barn men istället så tog dem barnen ifrån mig. Jag har varit ärlig mot socialen och sagt att jag inte har något förtroende för dem alls! - Ulla

Genom ovanstående citat kan vi se att två kvinnor i liknande situation, det vill säga att de har barn som gemensam nämnare. Kvinnorna har sökt hjälp hos socialtjänsten för deras och barnens situation. Trots detta ser vi olika bemötande och stödinsatser för dessa kvinnor. Sara fick hjälp tillsammans med sina barn däremot fick Ulla ingen hjälp och istället blev barnen omhändertagna vilket ses som en stödinsats för barnen. Ulla upplevde att socialtjänsten inte hjälpte henne och hennes barn utifrån deras situation utan de fick hjälp på olika håll. På detta sätt kände inte Ulla att hon fick ett gott bemötande vilket medförde till att hon har förlorat förtroende för myndigheter.

Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 112-123) nämner att ett barn som bevittnar våld mot en förälder kan fara illa. Barn blir brottsoffer och därför behöver de även stöd och hjälp. Det är handläggaren som ska göra en bedömning utifrån kvinnans och barnens situation. Handläggaren och kvinnan ska försöka komma fram till en gemensam lösning, innan en anmälan görs. Ulla uppger i intervjun att hon anser att det finns brister hos myndigheterna. Detta då Ulla kände att både hon och hennes barn behövde hjälp från den situation de befann sig i. Det slutade med att Ulla inte fick någon hjälp överhuvudtaget utan ensam fick hantera hennes situation medan hennes barn omhändertogs, vilket enligt Ulla förvärrade situationen. Enligt Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 112-123) så ska handläggare komma fram till en lösning i samråd med kvinnan. Ulla upplevde att hon inte togs med i beräkningen när en lösning fastställdes, utan snarare som att hon inte hade någon talan i situationen. Ulla anser inte att socialtjänsten har hjälpt henne överhuvudtaget och anser att det brister väldigt mycket i hur socialtjänsten jobbar och deras förhållningssätt. För att göra en jämförelse kan vi se att Sara fick den hjälp och stöd som hon och hennes barn behövde tillsammans medan Ulla skiljdes åt från sina barn.

Polis

Lundgren et al (2001 s.48) menar att det är många orsaker till varför kvinnor inte anmäler våldet till polisen. De vanligaste orsakerna är att polisen inte tror eller kan göra något eller att man inte vill blanda in polisen. Enligt ovanstående citat så kan vi se att Ulla inte fick ett bra bemötande av polisen då dem inte trodde på henne och trodde att hon överdrev historierna efter flera anmälningar. På detta sätt kan vi se att Ulla kände sig dåligt bemött av polisen. Nylén (2014 s.194) nämner att polisens skyldighet är att få kvinnan att känna sig trygg genom att lyssna på hennes och få henne att själv berätta vad hon har varit med. I mötet med kvinnan är det viktigt att polisen har förståelse över kvinnans situation och bemöter henne på ett korrekt sätt genom att visa att de bryr sig om henne. I detta fall kan vi se att polisen inte har uppfyllt sina skyldigheter genom att polisen inte har bemött Ulla på ett korrekt sätt. Ulla kände sig otrygg i mötet med polisen då hon upplevde att hon inte fick ett varmt välkomnande utan kände sig mer som en börda. Detta resulterade i att Ulla i framtiden inte vill ha kontakt med någon social- och/eller polismyndighet. Dock har en annan kvinna som vi har intervjuat upplevt ett bra bemötande från polisen:

Första gången jag kom i kontakt med polisen var det min granne som anmälde. I kontakt med polisen ville jag ta tillbaka anmälan men det fick jag inte. Andra gången polisanmälde jag själv en händelse på plats. Polisen hjälpte mig med att mannen skulle få kontaktförbud. Jag fick hjälp ganska snabbt då detta vanligtvis tar lång tid. Han åkte in för grov kvinnofridskränkning. Jag hade mycket tur med polisen till skillnad från mina kompisar då jag var ärlig från första början - Marie

Som det framgår ovan, så uppger Marie att hon har haft tur och fått ett bra bemötande av polisen. Detta då hon fick snabb hjälp utifrån hennes behov. Det innebär att polisen uppfyllde deras arbetsuppgifter och bemötte kvinnan på ett korrekt sätt. Förutom fysiskt skydd fick även kvinnan hjälp med information av polisen om hennes rättigheter, i detta fall information om kontaktförbud (Nylén 2014 s.194).

6.2 Andra organisationer och hjälpinsatser

Några kvinnor som vi intervjuade hade fått hjälp på annat håll och upplevt ett bra bemötande. Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 68) nämner att för yrkesverksamheter kan ett bra bemötande vara avgörande för att en kvinna ska berätta om våldet och lämna mannen. Dessa kvinnor uppger att de har sökt professionell hjälp utanför social- och polismyndigheter vilket har varit den största hjälpen till att ta sig ur förhållandet. En av kvinnorna (Karin) har tagit kontakt med en stödperson som jobbar med kvinnor i våldsrelationer och en annan kvinna (Lena) har varit i kontakt med en terapeut:

Jag tog kontakt med kommunen då jag ville prata med någon som jobbar med kvinnor i våldsrelationer och de hänvisade mig till en stödorganisation. Det var en kvinna som jag tyckte hjälpte mig väldigt mycket, hon kom hem till mig några gånger i veckan och hon var med mig i alla möten som jag hade med socialen och polisen. Hon pratade åt mig vilket gjorde det lättare för mig för att man inte orkade alla gånger. Det var, i stort sätt, hon som hjälpte mig att ta mig ur förhållandet. - Karin

Under relationen pratade jag mycket med mina vänner och anhöriga men många tröttnade på att lyssna till slut. Då tog jag kontakt med en terapeut som gjorde att jag vågade lämna honom till slut - Lena

Psykolog

Wendt & Enander (2013, s.101) menar att ett bra bemötande ska vara kunskapsbaserad och ändamålsenligt, säker, patientcentrerad och personalen ska ha förståelse så att patienten ska kunna vara delaktig och ha inflytande över sin egen hälsa och behandling. Att vården är patientcentrerad innebär att personal ska erbjuda fysiskt och känslomässigt stöd. Relationen mellan personal och patient ska baseras på värme, tillit, öppenhet, ärlighet och förtroende. En av kvinnorna vi intervjuade tog kontakt med en psykolog. Elin kände att hon inte fick tillräcklig och det stöd hon behövde:

Jag tog kontakt med en psykolog via vårdcentralen för att jag mådde dåligt efter mitt förhållande. Jag tyckte inte att psykologen hjälpte mig så mycket då jag inte fick råd om hur jag skulle bearbeta mitt välmående, eller hur jag skulle gå vidare utan det kändes mer som att hon tyckte synd om mig mer än vad hon hjälpte mig - Elin

Elin upplevde att hon inte fick ett adekvat stöd från psykologen då hon varken fick fysisk eller känslomässigt stöd. Vården i detta fall var inte ändamålsenligt och patientcentrerad då psykologin inte mötte Elins behov och arbetade utifrån hennes önskemål. Berglund & Witkowski (2014 s.138) menar att sjukvårdspersonalen ska ha kunskap om våldsprcessen, uppbrottsprocessen och olika samhällssektorers ansvar för att de ska kunna ha förståelse och hjälpa dem på bästa sätt. Britta som vi intervjuade sökte också hjälp via en stödgrupp. Britta upplevde att stödgruppen inte var till någon nytta då hon inte fick hjälp med det hon behövde:

Jag hittade en stödgrupp för tjejer som har varit i ett destruktivt förhållande. I dessa grupper sitter man och pratar och delar med sina upplevelser. Jag tyckte inte detta hjälpte mig på något sätt då jag bara berättade min historia och inte fick någon hjälp - Britta

Anhöriga

De flesta kvinnorna uppger att familjen var väldigt stöttande under relationen trots att de inte visste om allt som pågick. I enstaka fall visste inte familjen något förrän kvinnan hade bestämt sig att lämna sin partner eller så hade de dålig kontakt under relationen på grund av deras partner. Nedan redogör vi för citat gällande familjerelationer:

Min familj var min trygghet

Min familj var väldigt stöttande under hela relationen

Jag hade väldigt bra kontakt med min familj, de hjälpte mig oerhört mycket genom att aldrig låta mig gå någonstans ensam då jag kände mig otrygg

Rose & Cambell & Kub (2000 s.28-29) nämner att socialt stöd i form av nära familjerelationer kan vara avgörande för uppbrottet av relationen. Detta är ett exempel på formellt stöd som kvinnorna har fått. Dessa kvinnor som vi intervjuade uppger att familjen har varit en trygghet för dem, även om familjen själva inte har påverkat uppbrottet så har familjen varit stöttande på vägen ur förhållandet.

Vänner

En annan sort av formellt stöd kan vara vänner (Rose & Cambell & Kub (2000 s.28-29)). De flesta av kvinnorna uppger att de hade vänner som de kunde prata med och kände att många var stöttande i början men under relationens gång så var det många av vännerna som drog sig undan då de tröttnade på att kvinnorna inte ville lämna sina partner. Nedan redogör vi för citat gällande kvinnornas relation med deras vänner:

Jag berättade till min bästa kompis men inte allting för att jag inte ville att hon skulle se mig som dålig

Jag fick inte hälsa på mina kompisar och med tiden så förlorade jag kontakten med dem flesta

Jag pratade mycket med mina vänner i början av relationen och då var de väldigt stöttande men många gav upp till slut för dem tyckte det var för jobbigt att vara inblandade i situationen

Jag pratade väldigt mycket med mina vänner men många tröttnade på att jag inte lämnade honom

Ovan framgår det att vissa kvinnor förlorade sina vänner på grund av sin partner då kvinnorna inte fick träffa sina vänner. I vissa fall var det vännerna själva som drog sig undan då de var rädda för situationen eller så ville kvinnorna skydda sina vänner från fara.

6.3 Svårigheter och hinder

I våra intervjuer framkom det även andra svårigheter och/eller hinder som var centrala faktorer till att det blev svårare för kvinnorna att söka hjälp. De centrala faktorer som framträdde i de flesta intervjuerna var genus, kontroll, skam och kultur

Kontroll

Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 23) menar att i början av en relation när mannen börjar kontrollera kvinnan kan det ofta uppfattas som att han visar omtanke för henne. Till en början kan det upplevas som svartsjuka men detta kan upplevas som smickrande för kvinnan. Angevall (2012, s.210-213) menar att med tiden eskalerar svartsjukan som i sin tur leder till begränsningar och isolering för kvinnan när det gäller exempelvis sociala nätverk. Mannen försöker på olika sätt strypa kvinnans tillgång till sociala kontakter med andra och isolera henne från att delta i olika sociala sammanhang. Så småningom så lägger kvinnan märke till att hennes sociala nätverk i form av familj och vänner successivt krymper. Här beskriver fyra kvinnor sin upplevelse av mannens kontrollbehov:

Jag hade väldigt svårt i början att ta kontakt med polisen då han begränsade mig väldigt mycket med att jag inte fick gå ut och han kollade alltid vem jag hade pratat med i min telefon - Madde

Jag kände mig som en robot i vårt förhållande. Han begränsade mig med allt. Jag hade ingen frihet. Jag fick inte ha en egen mobil av honom därför var det svårt för mig att nå någon. Jag kände verkligen att jag inte hade någon att vända mig till. - Anne

Min kille kontrollerade mig genom att jag fick ha en telefon fast det var samma nummer som han hade vilket gjorde att han kunde se allt jag gjorde på min telefon. - Frida

Han kontrollerade hela mitt liv, allt från vem jag var med, vad jag hade på mig till vad jag sa. Detta gjorde mig mer och mer rädd och mer och mer tyst, därför vågade jag inte berätta till någon - Pia

Skam

Choice & Lamke (1999 s.352) nämner att då kvinnor är i stadiet då de velar mellan att stanna kvar eller lämna mannen så påverkas hon av subjektiv norm, vilket innebär hur kvinnorna

upplever att de ses av andra. Detta tankesätt hos kvinnor genomsyrar de berättelser beskrivs nedan.

När jag ville gå skilda vägar blev det mycket prat om varför vi skulle göra slut då det inte var någon som visste om vår situation. Jag var mycket rädd om vad folk skulle tro om mig eller om de överhuvudtaget skulle tro på mig. Därför valde jag att inte anmäla detta och hålla det inom familjen - Gunnel

Jag kände skam när jag satt i möte med polisen då dem fick mig att känna mig lite värd eftersom dem inte trodde på mig - Maja

Efter flera tillfällen hos polisen skämdes jag väldigt mycket över att jag inte hade lämnat honom än – Sonja

Dessa kvinnor beskriver att de skäms över vad de har varit med om och är rädda för vad som kommer att hända om de avslöjar hur de har det. Just därför är det många kvinnor som håller det hemligt. Skam kan upplevas i olika sammanhang och på olika sätt av kvinnorna. Wendt & Enander (2013, s. 10) menar att våld är tabu för många att prata om. Vidare tar Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 139-140) upp att många har väldigt låg självkänsla efter våldet. Majoriteten av kvinnorna vi har intervjuat uppger att de känner skam på grund av det de har blivit utsatta för. Grände, Lundberg & Eriksson (2014, s. 139-140) menar att skam och negativ självbild förknippas med den maktlöshet som kvinnan har upplevt i samband med våldet. Att våldet och maktlösheten sker i en nära relation förvärrar skammen för kvinnorna. Angevall (2012, s.159-160) stödjer också detta argument och tar upp att kategorin "den misshandlade kvinnan" har en negativ klang i sig som visar på passivitet, svaghet och underordning. Kvinnan känner sig som offret då mannen är förövaren och därmed upplevs hennes position som skambar.

Kultur

Thomsson (2002, s.74) tar upp att könsmakten opererar genom att kvinnor kommer att uppleva den strukturella underordning som en del av sin identitet och män sin överordning som en del av sin. Även Risberg (2004 s.47-48) tar upp att kvinnligt respektive manligt är en social konstruktion som formas av samhället och av den enskilde utifrån rådande värderingar, förväntningar och normer. Faktorer som social bakgrund, etnicitet, sexuell orientering, religion

och ålder samverkar med kön och gör kvinnor respektive män sinsemellan olika vad gäller såväl behov som möjlighet till självbestämmande, inflytande och makt. Här beskriver två kvinnor hur de upplevde att kultur och könsordning har påverkat deras relation:

Mina föräldrar och hans föräldrar kände varandra och de kom från samma land. Eftersom vi har en annan kultur bestämde våra föräldrar att hantera relationen inom familjen. - Evelina

Efter ett tag när vi var tillsammans började jag att märka att han hade en väldigt annorlunda mentalitet eftersom han kom från ett annat land. Han såg kvinnor på ett helt annat sätt än vad jag gjorde. I hans hemland är det vanligt att mannen bestämmer över kvinnan, vilket var normalt för honom men inte mig - Camilla.

Nilsson & Lövkrona (2015, s. 135-139) nämner att kultur är innefattar vårt handlande med utgångspunkt i våra upplevelser och erfarenheter, men också i relation till någon. Kultur är ett begrepp som beskriver processer, relationer och kontexter. Kulturbegreppet kan ses som en maktutövning där människor kategoriseras, tilldelas egenskaper, får begränsade handlingsutrymmen och inordnas i sociala kategorier. Det vill säga att vi använder oss utav kulturella föreställningar för att få större förståelse för hur saker och ting fungerar samt för att skapa ett förhållningssätt för olika situationer. På ovanstående citat kan vi se att kvinnorna har påverkats av kultur i sina relationer genom den strukturella könsordningen och ett annat förhållningssätt till uppbygg. Kvinnorna berättade även att de kände sig underordnade i sin relation då de kände att männen hade makt och var överordnade. De märkte av detta genom att till exempel männen begränsade och kontrollerade dem vilket i sin tur resulterade i att kvinnorna hade mindre handlingsutrymme, självbestämmande samt inflytande över sitt eget liv.

Ingen hjälp

Lundgren et al (2001 s.48) tar upp varför många kvinnor inte anmäler våldet och de menar att det kan bero på olika orsaker. De vanligaste orsakerna kan vara att kvinnan känner skamkänslor, vara rädd för hämnd eller att förövaren kan hamna i fängelse. Även Rose & Cambell & Kub (2000 s.30-36) nämner andra orsaker till att kvinnan undviker att söka hjälp: Dessa kan vara a) kulturella och sociala sanktioner till att lämna förhållandet b) misstro, rädsla och försiktighet när det gäller både nya och gamla relationer c) påtvingad isolering av våldsam partner och

självisolering på grund av rädsla att människor får veta vad hon går igenom. Nedan beskriver två kvinnor anledningen till att de valde att inte söka hjälp.

Jag anmälde ingenting då jag var rädd för honom plus att han slog alla som kom i vägen. Jag skämdes och kände att allt bara skulle bli värre om jag anmälde - Alva

Jag polisanmälde inte för att jag inte ville ta itu med rättegång då jag annars skulle få träffa honom där. Jag tänkte även mycket på honom, att han skulle förlora sitt jobb och sin bostad samtidigt som jag inte ville att han skulle sitta inne. - Gun-Britt

Här beskriver Gun-Britt anledningen till att hon inte sökte hjälp. Något som vi uppmärksammade under intervjuerna är att vissa kvinnor inte kan gå vidare förrän de vet att mannen har det bra ställt. Vi lade även märke till att vissa kvinnor inte vill förvärta mannens situation utan endast ville ta sig ut ur förhållandet. Detta kan även vara en anledning till att kvinnor inte vill söka hjälp då de oftast tänker på mannens bästa.

6.4 I dagsläget

Wendt & Enander (2013, s. 9-11) tar upp att våld, förutom synliga skador på kroppen så drabbas kvinnor även på andra sätt som oro, ångest, rädsla och skräck. Konsekvenser av våld påverkar inte kvinnorna endast på kort sikt utan även på långsiktigt som kan visa sig i form av psykisk ohälsa senare. De olika hälsokonsekvenserna kan innefatta mag- och tarmsjukdomar, depression, ångest, ät- och sömnstörningar samt posttraumatisk stressyndrom. Under intervjuerna frågade vi även kring kvinnornas liv i dagsläget och om de känner att de fortfarande behöver stöd och hjälp. Samtliga kvinnor uppger att de mår bra idag men kan känna ett visst behov av fortsatt stöd i olika aspekter. Några av kvinnorna uppger att de fortfarande kan komma att tänka på mannen ibland och att de har svårare att lita på människor på grund av det de har varit med om. Andra symptom och konsekvenser som kvinnorna uppger att de upplever är exempelvis magkatarr, posttraumatisk stressyndrom och sömnproblem. Trots dessa symptom och konsekvenser så berättar kvinnorna att de känner sig starkare som personer idag.

Slutligen så ville kvinnorna som vi intervjuade ge några tips och tankar till andra kvinnor som befinner i liknande situation. Kvinnorna berättade att man alltid ska komma ihåg att det aldrig är ens eget fel och att man måste våga prata, våga söka hjälp och man ska aldrig tro att det är

försent för att söka hjälp. Det är viktigt att ha någon att kunna prata med så att man kan känna en sorts trygghet. Man ska även tänka på att vara ärlig från första början då det skapar större förtroendet hos yrkesverksamma. Det är svårare sagt än gjort men neka aldrig när människor misstänker att något är fel och ha i åtanke att mannen inte kommer att förändras! En av kvinnorna säger att vi måste göra kvinnor starkare redan som barn och en annan kvinna delade med sig en dikt som betyder väldigt mycket för henne, i förhoppning om att det ska väcka tankar hos andra.

‘ Kom ihåg att du är värd det allra bästa, precis som alla andra. ‘

7. Avslutande diskussion

Avslutningsvis för att återkoppla till våra frågeställningar “Hur signalerades behov av hjälp och stöd?”, “Hur upplevde kvinnorna bemötandet av informell och formell hjälp?” och “Vilka svårigheter stöttes på under tiden hjälp och stöd söktes?”. För att bearbeta vår första och andra fråga så har vi kommit fram till att de flesta kvinnorna har kommit i kontakt med socialtjänsten och polisen. Bemötandet och hjälpen har upplevts olika av olika kvinnor. Vissa kvinnor har även nått ut till psykolog, terapeut och stödorganisationer där hjälpen även här har upplevts väldigt olika bland kvinnorna. Redan här kan vi se olika svårigheter som kvinnorna har stött på i mötet med olika organisationer och myndigheter. För att behandla vår tredje fråga så kan vi vidare se gemensamma nämnare när det gäller svårigheter och hinder som kvinnorna har stött på under tiden hjälp och stöd söktes. De svårigheter som varit mest förekommande i intervjuerna har varit genus, skam, kontroll och kultur.

Innan vi påbörjade vår studie så fann vi våldsutsatta kvinnor som ett mycket intressant ämne och under arbetets gång då vi tagit del av kvinnornas berättelser och fått andra aspekter av fenomenet så har vi fått ett djupare intresse för ämnet. Detta har varit mycket givande för oss på flera plan och det har väckt en hel del frågor, funderingar och tankar som vi kommer att dela med oss.

Tidigare har vi nämnt att Sverige länge har strävat efter jämställdhet mellan män och kvinnor, vilket kan tyckas ha kommit långt men är på många områden skenbar. Under arbetets gång har vi lagt märke till att män fortfarande framhålls som överordnade och kvinnor som underordnade. Detta har vi stött på mycket både i vetenskaplig litteratur och vår insamlade empiri. Då detta är

ett vanligt förekommande problem hoppas vi på att det uppmärksammas mer i samhället. Denna studie har varit mycket givande och genom att göra denna studie har vi fått många nya tankar, funderingar och kunskaper gällande våldsutsatta kvinnor. För att ta ett steg framåt i rätt riktning anser vi att detta måste diskuteras på flera plan. Vi anser för att kunna motarbeta våldet måste det angripas på ett strukturellt, professionellt och individuellt plan. För att förebygga och förhindra detta i framtiden måste professionella yrkesverksamma ha förståelse och kunskap på flera plan för att på bästa sätt åtgärda våldet. Oftast tänker vi inte på att fenomenet medför både indirekta och direkta kostnader för samhället. Direkta kostnader kan vara värdet av materiella saker och tillhörigheter, som terapi och skyddat boende till våldsutsatta kvinnor samt rättskostnader och straff för förövarna. De indirekta kostnaderna kan exempelvis vara hälso- och sjukvårdskostnader på grund av fysisk och psykisk ohälsa som nedsatt arbetsförmåga, depression och ångest. Detta är endast några exempel på kostnader då dessa är svåra att beräkna eftersom att det drabbar både olika instanser i samhället och enskilda individer.

Andra tankar som studien medfört och som vi vill framhäva är att många kvinnor inte vill eller vågar vända sig till myndigheter. Detta då kvinnor anser att de inte får den hjälp de behöver och att de känner sig skambelagda samt misstrodda, vilket brister hos myndigheter. Varje myndighet har riktlinjer som de ska arbeta utifrån och dessa ska vara anpassade efter kvinnornas behov men kvinnor känner att stödet och hjälpen inte är adekvat. En annan brist för våldsutsatta kvinnor som nämndes i intervjuerna är att information gällande stödinsatser inte är lättillgänglig, varken för kvinnorna eller anhöriga. Något som lätt kan förbises är att även anhöriga till kvinnorna kan lida genom exempelvis stress och oro. Detta tyder på att informationen måste förtydligas och framhävas så att våldsutsatta kvinnor och anhöriga i samhället vet var de ska vända sig. Vi har många gånger funderat över; var ligger felet? - råder det kunskapsbrist inom ämnet? finns det brister i bemötandet och förhållningssättet hos myndigheter? Hur kan detta motverkas? Vi tror att detta behöver förbättras från grund och botten på samtliga nivåer, alltså på samhälls-, grupp- och individnivå. Ett steg i rätt riktning skulle vara ett ökat samarbete och ökad kommunikation inom och mellan organisationer. Under intervjuerna uppmärksammade vi att det behövs fortsatt stöd efter uppbrottet. Trots att kvinnorna har tagit sig ut ur förhållandet så finns risken för att de drabbas av kroniska hälsokonsekvenser. Detta är något man kanske inte tänker på i första hand men som fortfarande är en viktig del i kvinnans välmående. Vi tror att om ovanstående brister förbättras i framtiden så förebygger, förhindrar och åtgärdar vi kvinnornas situation.

Det har varit mycket lärorikt att arbeta två då vi haft möjligheten till att utbyta kunskap och idéer. Vår studie har bidragit till att vi fått en klarare syn över hur det sociala problemet ser ut i praktiken. Vi kan stolt säga att vi kommer att bära med oss dessa kunskaper som vi kommer dra nytta av som framtida socionom. Vi är medvetna om att myndigheter och organisation hjälper våldsutsatta kvinnor en hel del men hoppas på förbättring inom en snar framtid. Vi hoppas även att fler kvinnor vågar söka hjälp och vågar berätta. Vi måste även satsa på att göra kvinnor starkare! Återigen är vi väldigt tacksamma till alla våra intervjupersoner som tog sin tid och delade med sig av sin berättelse. Något som hade varit intressant är att undersöka fenomenet från myndigheternas perspektiv så att man kan få en klarare bild av orsaker till bristerna samt yrkesverksammas syn på våldsutsatta kvinnor.

8. Referenslista

Agevall, Charlotte (2012). *Våldet och kärleken: våldsutsatta kvinnors begripliggörande av sina erfarenheter*. Lund: Lunds universitet

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber

Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber
Bengs, Carita & Hammarström, Anne (2004). Könskonstruktioner av sjuklighet - exemplet depression. I Hovelius, Birgitta & Johansson, Eva (red.) *Kropp och genus i medicinen*. Lund: Studentlitteratur

Berglund, Anna & Witkowski, Åsa (2014). Hälso- och sjukvårdens ansvar. I Heimer, Gun & Björck, Annika & Kunosson, Chrystel (red.) *Våldsutsatta kvinnor*. Lund: Studentlitteratur AB

Björck, Annika (2014). Samverkan. I Heimer, Gun & Björck, Annika & Kunosson, Chrystel (red.) *Våldsutsatta kvinnor*. Lund: Studentlitteratur AB

Bucuta, Mihaela Dana (2015). *The carousel of violence: Experiences of abused women*. Series VII: Social Sciences. Law, 8, 1, pp. 71-78, Academic Search Complete, EBSCOhost

<http://eds.b.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=64a88a53-9ef8-42f1-96f2-989f3152426e@sessionmgr103&hid=121> [Hämtad 2016-12-20]

Brottsförebyggande rådet (2016a). *Förebygg våld i nära relationer*. (2016-09-07)
<https://www.bra.se/bra/forebygga-brott/vald-i-nara-relationer.html> [Hämtad 2016-10-13]

Brottsförebyggande rådet (2016b). *Våld i nära relationer*. (2016-09-05)
<https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/vald-i-nara-relationer.html> [Hämtad 2016-10-13]

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Choice, Pamela & Lamke, Leanne (1999). *Stay/leave decision-making processes in abusive dating relationships*, *Personal Relationships*, 6, 3, pp. 351-367, SocINDEX with Full Text, EBSCOhost

<http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=5249dc8c-b5e6-4cb2-8063-2bbb05d25258%40sessionmgr4006&vid=1&hid=4205> [Hämtad 2016-11-24]

Dekel, Bianca & Andipatin, Michelle (2016). *Abused women's understandings of intimate partner violence and the link to intimate femicide*. *Forum Qualitative Sozialforschung*, 17, 1, Scopus®, EBSCOhost

<http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/viewFile/2394/3939> [Hämtad 2016-12-20]

Ekström, Veronica (2012). *Inte bara kvinna. Våldsutsatta kvinnor och deras behov av stöd - konstruktioner och komplikationer i svenskt offentligt tryck*. Retfærd. *Nordisk Juridisk Tidsskrift*, 3, p. 51, SwePub, EBSCOhost

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:602963/FULLTEXT02> [Hämtad 2016-11-25]

Enander, Viveka (2014). Socialtjänstens ansvar. I Heimer, Gun & Björck, Annika & Kunosson, Chrystel (red.) *Våldsutsatta kvinnor*. Lund: Studentlitteratur AB

Enander, Viveka & Holmberg, Karin (2008). *Why Does She Leave? The Leaving Process(es) of Battered Women*. *Health Care for Women International*, 29:200–226,

<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=http://search.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=31334347&site=eds-live&scope=site> [Hämtad 2016-10-13]

Grände, Josefin, Lundberg, Lisa & Eriksson, Maria (2009). *I arbete med våldsutsatta kvinnor: handbok för yrkesverksamma*. Stockholm: Gothia

Heimer, Gun & Posse, Barbro & Tønnesen, Elisabeth (2004). Våld i nära relationer - vårdens ansvar. I Hovelius, Birgitta & Johansson, Eva (red.) *Kropp och genus i medicinen*. Lund: Studentlitteratur

Hovellius, Birgitta & Johansson, Eva (2004). Begrepp och teorier. I Hovellius, Birgitta & Johansson, Eva (red.) *Kropp och genus i medicinen*. Lund: Studentlitteratur

James T, Nikola (2007). *Kärlekens pris*. Malmö: Bra Böcker

Jönson, Håkan (2010). *Sociala problem som perspektiv. En ansats för forskning och socialt arbete*. Malmö: Liber

Koepsell, Jennifer, Kernic, Mary, & Holt, Victoria (2006). *Factors That Influence Battered Women to Leave Their Abusive Relationships, Violence & Victims*. 21, 2, pp. 131-147, Criminal Justice Abstracts with Full Text, EBSCOhost

<http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=e91333e8-6673-475a-9598-0c65585c1c30%40sessionmgr4009&vid=10&hid=4210> [Hämtad 2016-11-25]

Lundgren, Eva & Heimer, Gun & Westerstrand, Jenny & Kalliokoski, Anne-Marie (2001). *Slagen dam*. Umeå: Åströms tryckeri

Nilsson, Gabriella & Lövkrona, Inger (2015). *Våldets kön: kulturella föreställningar, funktioner och konsekvenser*. Lund: Studentlitteratur

Nylén, Lars (2014). Rättsväsendet - polisens, åklagarens och domstolens roller. I Heimer, Gun & Björck, Annika & Kunosson, Chrystel (red.) *Våldsutsatta kvinnor*. Lund: Studentlitteratur AB

Patzel, Brenda (2001). *Women's use of resources in leaving abusive relationships; a naturalistic inquiry*, *Issues In Mental Health Nursing*. 22, 8, p. 729, Publisher Provided Full Text Searching File, EBSCOhost

<http://eds.b.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=500eea09-edb6-47b4-aef9-59d8fa083dcb%40sessionmgr4010&vid=18&hid=113> [Hämtad 2016-11-24]

Risberg, Gunilla (2004). Hur skapas "kvinnligt" och "manligt"? Teorier om konstruktion av kön med doktorn som exempel. I Hovellius, Birgitta & Johansson, Eva (red.) *Kropp och genus i medicinen*. Lund: Studentlitteratur

Rose, Linda, Campbell, Jacquelyn, & Kub, Joan (2000). *The role of social support and family relationships in women's responses to battering*, *Health Care For Women International*. 21, 1, pp. 27-39, CINAHL Complete, EBSCOhost

<http://eds.b.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail/detail?vid=6&sid=69eeb557-db0a-44e1-9614-abeb8e230fbd@sessionmgr102&hid=122&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ==#db=ccm&AN=107096280> [Hämtad 2016-11-25]

Statistiska centralbyrån (2015). *Anmäld misshandel 2015*. (2016-06-23)

http://www.scb.se/sv/_/Hitta-statistik/Temaomraden/Jamstallldhet/Indikatorer/Mans-vald-mot-kvinnor-ska-upphora/Anmalda-brott/Anmald-misshandel-2015/ [Hämtad 2016-10-13]

Sverige. Utredningen som ska föreslå en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor (2014:71). *Ett jämställt samhälle fritt från våld: utvärdering av regeringens satsningar 2010-2014 : delbetänkande*. Stockholm: Fritze

Sverige. Nationella samordnaren mot våld i nära relationer (2014:49). *Våld i nära relation - en folkhälsofråga: betänkande*. Stockholm: Fritze

Tani, Franca, Peterson, Carole & Smorti, Martina (2016). *The Words of Violence: Autobiographical Narratives of Abused Women*, *Journal Of Family Violence*. 31, 7, pp. 885-896, SocINDEX with Full Text, EBSCOhost

<http://resolver.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/openurl?sid=google&aunit=F&auplast=Tani&atitle=The+Words+of+Violence:+Autobiographical+Narratives+of+Abused+Women&id=doi:10.1007/s10896-016-9824-0> [Hämtad 2016-12-20]

Thomsson, Heléne (2002). *Kvinnor, makt och förändring: att möta kvinnor i behov av stöd*. Lund: Studentlitteratur

Wendt, Eva & Enander, Viveka (2013). *Övergiven eller stöttad?: våldsutsatta kvinnors erfarenhet av bemötande inom hälso- och sjukvården*. Göteborg: Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer.

9. Bilaga 1

Hej tjejer!

Vi är två tjejer som heter Suzana Abazaj och Mi Pham, vi läser socionomprogrammet på Lunds Universitet och skriver just nu vår C-uppsats, om våld i nära relationer. Syftet med vår studie är att undersöka hur kvinnor har gått tillväga för att avsluta det destruktiva förhållandet, vilket stöd och hjälp de har fått samt om det fanns några svårigheter de stötte på under uppbrottet. Vi vet att detta är ett mycket känsligt ämne och vi förstår om man inte vill ställa upp. Vi är oerhört tacksamma om det är någon som kan tänka sig ställa upp på intervju (tiden kan varier¹ar mellan 30-60 minuter). Krav som vi ställer på intervjupersonerna är att ni ska vara över 18 år och att ni har tagit er ut ur förhållandet för mer än två år sedan. Namn och andra personuppgifter kommer inte att tas med i vår uppsats, ni kommer alltså att vara helt anonyma och avidentifieras. Om någon kan tänka sig ställa upp på intervju så skicka gärna ett meddelande till oss.

Tack på förhand!

10. Bilaga 2 - Samtycke

Syfte: Syftet med denna studie är att undersöka hur våldsutsatta kvinnor har gått tillväga för att avsluta det destruktiva förhållandet, vilket stöd och hjälp de har fått samt om det fanns några svårigheter de stötte på under uppbrottet.

Deltagarnas medgivande:

Härmed intygar jag att jag samtycker att delta i studien "Vägen till frihet" förutsatt att följande uppfylls:

1. All information jag utlämnar kommer hanteras med största försiktighet - materialet förvaras så att bara de som är inblandade i projektet har tillgång till det.
2. Den kommer att användas endast för studiens angivna syfte.
3. Jag kan när som helst välja att avbryta mitt deltagande i studien då min medverkan är frivillig - jag kan avsluta och ångra mitt deltagande närsomhelst fram till slutprodukten är fastställd. Jag behöver inte svara på frågor om jag känner att det blir för jobbigt.
4. All information jag lämnar kommer aidentifieras och min medverkan är helt anonym.

Intervjupersonens underskrift:

11. Bilaga 3 - Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

- Hur gammal är du?
- Hur såg ditt liv ut innan du träffade din före detta partner?
- Hur länge sen var det du tog dig ut ur förhållandet?
- Hur lång tid pågick förhållandet?

Stöd och hjälp

- Vad/hur gjorde du för att söka hjälp när du väl hade bestämt dig för att lämna honom?
- Kände du att du hade någon att prata med under uppbrottet?
 - Skola/jobb/hälso- och sjukvård/omgivning?
 - Kurator?
 - Vänner?
 - Familj?
 - Polis?
 - Kvinnojour?
 - Annan myndighet?
 - Ingen?
 - Varför/varför inte just dessa/denna stöd - och hjälpinsats?
 - Hur upplevde du bemötandet? – Vad kan förbättras?
- Tycker du att det finns tillräcklig med information angående stödinsatser för utsatta kvinnor?
 - Om ja, är informationen lättillgänglig? Var hittade du informationen och hur visste du vart du skulle vända dig?
 - Om nej, varför/hur?

Anhöriga

- Hur reagerade din omgivning på din situation?
 - Använde de sig av någon stödinsats? Varför/varför inte?
- Hur påverkades din omgivning?

- Hur ser du på stödinsatser för anhöriga?

Livet i övrigt

- Hur är ditt liv idag? (jobb/skola/sysselsättningar)
 - Känner att du fortfarande behöver stöd och hjälp?
- Har du några tips till andra kvinnor som upplever detta just nu?
- Har du några tankar eller något att tillägga?